

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. III. Dari Angelos ipsa quoque docet experientia,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

contente, sunt in infinitum multiplicabiles; saltem in supremo gradu, scilicet intellectuali: unquam ad perfectionem uniuersi non est necesse, omnes rerum possibilium species actu produci, cum hoc repugnet, sed sufficit quod habeantur omnes gradus essendi.

Dices secundo, Gradum intellectivum reperiri in homine secundum animam, quæ intellectualis est: unde licet non essent Angeli, gradus intellectivus uniuerso non deesset.

Sed contra primo: Gradus intellectualis ab anima rationali valde imperfecte participatur; quia licet illa spiritualis sit quoad substantiam, est tamen corporea quoad modum, ut potest forma corporis, & in operatione intellectuali à sensibus & phantasmatibus dependens: non convenit autem perfectioni & pulchritudini uniuersi, quod alii gradus inferiores, perfecti & completi sunt; omnium verò supremus ac nobilissimus, imperfectus & incompletus, relinquitur.

Secundo, Accidit intellectuali operationi, & pertinet ad imperfectionem ipsius, quod à corpore dependeat; sicut est de imperfectione visus uel peritiosis, quod necesse habeat videre in obiecto: quod autem per accidens adiungitur aliquid, non in omnibus cum eo invenitur: Ergo præter animam rationalem, debet dari aliqua substantia pure intellectualis, non indigens corpore ad intellectualem operationem, & hæc est natura Angelica. Ita S. Thomas quæst. citatâ de spirit. creaturis.

Confirmatur: Si datur in rerum natura unum extremum, & medium, congruum est dari aliud extremum: Sed in ordine entium datur aliquid omnino materiale, sicut lapis; & aliquid medio modo se habens, sicut homo, qui partim corporeus, partim spiritualis est: Ergo debet dari aliud extremum, substantia scilicet pure intellectualis, quam Angelum vel intelligentiam appellamus.

§. III.

Dati Angelos ipsa quoque docet experientia.

Probatur: Experientiâ constat multa ab Energumenis fieri, quæ vires totius naturæ corporeæ superant: videmus enim puellas rufas & ignaras, linguam maternam vix calentes, demonopoplexiâ affectas, loqui Latinâ, Græcâ & Hebraicâ linguâ, pangere carmina, dicere, & secreta detegere: Sed hoc non possent præstare, nisi ab aliqua superiori & incorporea substantia moverentur, quæ nulla alia esse potest, quam malus Angelus, sive Dæmon: Ergo dari Angelos in rerum natura, ipsa etiam probat experientia. Major patet, Minor autem probatur. Effectus illi mirabiles & extraordinarii, neque Deo, neque animæ separata, nec ulli causa naturali attribui possunt: Ergo necessario reduci debent in demones, seu malos Angelos, illarum puellarum corpora obsidentes, vel possidentes. Consequentiâ patet ex sufficienti enumeratione: vix enim aliud assignari potest, à quo effectus illi possint procedere. Antecedens verò probatur, discurrendo per singula. In primis enim, quod effectus illi immediate à Deo ut speciali motore procedere nequeant, manifestum videtur tum quia repugnat sanctitati Dei, quod specialiter & miraculosè operetur tam indecentia, cuiusmodi sunt pluri-

Tom. II.

ma quæ sunt & dicuntur ab Energumenis: tum etiam, quia si Deus immediate illa in ipsis præstaret, non egeret humoribus corporum; nec proinde medicinâ, aut alio corporeo remedio, ejus effectus impeditur, & tamen videmus arreptitios medicamentis, & musicâ saltem per aliquod tempus, interdum sanari; non certe ob aliquam causam, nisi quia Dæmon eos nequit torquere, nisi pravos humores ipsorum concitando, quibus si non uteretur, nec eos posset vexare, nec mira supra dicta in illis exercere.

Quod etiam illi effectus ab anima separata proficisci nequeant, licet non pari certitudine constet, ex eo tamen suaderi potest, quod cum anima ex natura sua sint formæ corporis organici (ut demonstrant earum operationes sensitivæ eis naturales) in corpore habent summam suam perfectionem; atque adeo non est probabile, quod extra corpus perfectius operentur, quam in corpore, & quod separata plus possint in corpora, quam conjuncta: Sed conjuncta effectus illos mirabiles præstare non possunt: Ergo nec separata.

Addo quod, si semel admittatur dari animas spirituales & immortales, à corporibus separatas, nulla erit ratio negandi esse in rerum natura alias substantias intellectuales completas, quas angelos seu intelligentias appellamus, ut supra ostensum est: unde Sadducei, qui negabant dari Angelos, consequenter etiam dicebant nullum esse spiritum, ut habetur Actuum 23.

Denique, quod illi effectus nulli causæ naturali adscribi possint, videtur omnino evidens. Etenim quod aliqui dicunt, illos prodire à melancholia, vel atrabile, aut complexione corporis vitiosa, ridiculum est, ut late & optime docet Fernellius libro 2. de abditis rerum causis cap. 16. Quomodo enim melancholia nos alienorum secretorum concios, peregrinorumque idiomatum sine labore peritos faceret? Nec minus delirant, qui mirabiles hujusmodi Energumenorum motus & effectus, syderum, præsertim verò Lunæ, influxibus adscribunt. Quis enim ibi luminarem efficaciam comminiscatur, ubi secreta cordium arcana aperiuntur, tibi peregrina idiomatica, & varia linguarum genera audiuntur? quæ omnia syderum virtutem superant, imò & aliquid divinum sapiunt. Unde egregiè Tertullianus in Apologetico: *Dæmones sumentes quasdam temporum sortes, emulantur divinitatem, dum surantur divinationem.*

Simile argumentum desumi potest ex operibus Magorum & Incantatorum, à quibus etiam fiunt multa, parvis quibusdam rebus admotis, verbisque prolatis, quæ omnem verborum, & corporeæ cuiusvis substantiæ vim, manifestè superant; & quæ proinde solis spiritibus malignis, ad illorum signorum præsentiam hæc operantibus, adscribi possunt. Magi enim ferunt in aëra, invisibiles se præbent, figuram mutant, ligant conjuges, grandines & procellas immittunt, tempestates excitant, in speculis exhibent imagines rerum quæ fiunt in locis remotis: imò ut notat Tertullianus: *Phantasmata edunt, defunctorum inclamant animas, pueros in eloquium oraculi eliciunt, multa miracula circulatoris præstigiis ludunt, somnia immittunt, & per hos capra & mensa divinare consueverunt.* Id est (ut interpretatur Zephyrus) Magi in Necromantiis animas defunctorum, Dæmonum potentia concitas, percontantur: in Hydromantiis edunt per pueros

Qq oracula

oracula, somnia immittunt, perstringunt in multis rebus oculos nostros; ita ut non modò boves, capræque loquantur, sed & mensæ apud Gymnosophistas, quas Apollonius ille Thyaneus vidisse Philostrato testatur. Quid denique admirandas Dæmonum operationes, & ficta miracula commemorem, quibus apertissimè declaratur eorum existentia? Nam ut cum eodem Tertulliano loquar: Phantasmata Castorum, & aquam cribro gestatam, & navem cingulo promotam, & barbam tactu irrufatam, ut numina lapides crederentur, & Deus verus non quæreretur. Id est (eodem Zephyro interprete) nullum est ostentum, quod non sit facillè Spiritibus Angelicis. Hac ratione Castorum phantasmata dicuntur Macedonici belli victoriam eadem horâ Romanis annuntiasse. Et inter Virgines Vestales, altera nomine Tuccia, cribro continuit aquam: altera Claudia navem magnæ Matris, vado Tyberino hærentem, cingulo suo ducere potuit. Et Domitii fusca barba, solo Castorum tactu rufa enituit, ad fidem dictorum faciendam. Quis ergo sanguinis Angelorum existentiam negare poterit, & eniti adversus id, quod nedum divinâ revelatione, SS. Patrû, toriusque Ecclesiæ testimonio, Gentilium Philosophorum autoritate, naturali ratione, sed propriâ ipsorum etiam Dæmonum confessione, totque experientiis comprobatur?

ARTICULUS II.

Virum Angeli ante mundum corporeum à Deo creati sint?

16 Angelos non esse ab æterno productos, certa fides est: cum nulla creatura fuerit ab æterno, sed in principio temporis, ut definitur in Concilio Lateranensi, cujus verba infra referemus. Unde solùm dubitari potest, an Angeli ante mundum corporeum, vel simul cum illo, à Deo creati fuerint? Quod dubium movetur præcipuè propter Patres Græcos, qui olim docuere Angelos ante mundum corporeum à Deo fuisse conditos: hoc tradunt Origenes, Basiliius, Chrysostomus, Nazianzenus, quem refert & sequitur Damascenus, libro 2. fidei cap. 3. imò, si Cassiano credimus, collat. 8. cap. 7. indubitatum apud fideles omnes id fuit.

17 Duo autem sunt præcipua hujus sententiæ fundamenta. Primum est: Si Angeli creati essent cum modo corporeo, creationis illorum mentionem aliquam fecisset Moyses, rerum omnium creationem initio Genesis exactè describens: At qui nullam mentionem illorum fecit, cum de creatione mundi corporei loqueretur: Signum igitur est, illos non fuisse cum mundo corporeo creatos.

Secundum sumitur ex nobilitate naturæ Angelicæ: conveniens enim videtur, quòd Angelus creaturas omnes corporales, sicut perfectiōne, & nobilitate naturæ, ita & tempore ac duratione præcedat. Unde Job 14. de Lucifero sub nomine Behemot dicitur: *Ipse est principium viarum Domini.*

Addit Cassianus loco citato, non esse credendum, Deum tot sæculis, ante creationem corporeæ creaturæ, mansisse otiosum; sed asserendum, illum bonitatem suam spiritualibus creaturis communicasse, antequam corporeas produceret. His tamen non obstantibus,

18 Dico primò: Angeli non fuere creati ante

A mundum corporeum, Ita docent omnes fere Patres Latini, cum Augustino 11. de civit. Dei cap. 6. & 9. & Scholastici cum S. Thoma, quæst. 61. art. 3.

Probat ex Concilio Lateranensi cap. firmiter, ubi asseritur, Deum simul ab initio temporis & corpoream, Angelicam & mundanam. Licet enim hæc definitio nostram conclusionem non reddat omnino de fide certam, ei tamen tantam certitudinem, ut non possit saltem sine temeritate negari, sicut infra patebit.

Præterea conclusio ex Scriptura colligitur. Nam Exod. 20. v. 11. dicitur: *Sex diebus fecit celum & terram, & mare, & omnia quæ in eis sunt.*

B At sine dubio Angeli sunt in mundo, & in celo. Ergo intra spatium illorum sex dierum à Deo conditi sunt: Ergo non ante celum & terram, quæ Deus initio sex dierum creavit. Unde Epiphanius hæresi 65. *Illud (inquit) evidenter terminus sermo declarat, neque post sidera productos angelos, neque ante celum, terramque constitutos. Est enim certa illa, & immutabilis sententia, ante celum ac terram nihil omnino conditarum rerum existisse, quoniam in principio creavit Deus celum ac terram, ut illud sit creandi principium, ante quod creaturas rebus omnino nulla fuerit.*

C Adde quòd Ecclesia, in hymno de Transfiguratione, ut doceat Verbum divinum esse Deum, ait ipsum superare antiquitate omnes creaturas: & hoc enuntiat, dicens illud esse antiquius calis & chaos, id est mundo sublunari nondum digesto: At non bene diceretur Verbum Divinum creaturis antiquius, ex eo quòd sit antiquius celo & chaos, si Angeli ante celum & chaos à Deo fuissent conditi, ut manifestum est: Ergo idem quod prius.

Denique optima est hæc congruentia, quam asserit D. Thomas infra quæst. 61. art. 3. Angeli sunt partes universi, & unà cum creatura corporea totum quoddam integrale componunt, quod apparet ex ordine unius creaturæ ad aliam: Sed nulla pars perfecta est, à suo toto separata: Ergo non est probabile, quòd Deus, cuius perfecta sunt opera, sicut dicitur Deuter. 32. creaturam Angelicam seorsim ante alias creaturas produxerit.

Non placet hæc ratio Pererio libro 1. in Genes. cap. ultimo: quia, inquit, Angeli non sunt partes universi, nisi quia ipsum movent, regunt, & administrant: quod autem hoc modo habet rationem partis, extra totum perfectionem suam retinet, ut patet in gubernatore extra navim, & in duce extra exercitum.

E Sed hæc instantia frivola est: licet enim Angeli ad hoc universum, tanquam illius rectores & administratores, ac cælorum motores pertineant; sunt tamen partes integrantes illius, & unà cum rebus corporeis (ut modò dicebamus) totum quoddam integrale & naturale componunt: nulla autem pars integralis, separata à suo toto, perfecta est. Unde patet disparitas ad exempla allegata: cum enim navis, aut exercitus non sint totum naturale, sed artificiale, gubernator non est pars naturalis navis, nec dux pars naturalis exercitus; è contra verò, cum hoc universum sit compositum naturale ex partibus naturaliter ad invicem coaptatis constitutis, Angelus est pars naturalis ad ejus perfectionem integraliter pertinens: Ergo licet gubernator extra navim, & dux extra exercitum,